

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1350

מסכת סנהדרין ק"י-מכות ד' ♦ פרה ד', ב' - ה', א'

בס"ד, ח' ניסן תשפ"ה

השבוע בגליון

- ♦ עפתיחת פקק של בקבוק חדש בשבת קודש
- ♦ ההבדל בין פקק פלסטיק לפקק מתכת
- ♦ איסור "מחתך"

- ♦ קיום מצוות על ידי "גרמא"
- ♦ כיסוי הדם על ידי פתיחת מכסה
- ♦ הדרן למסכת סנהדרין

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

מגיד שיעור נייד

יש אנשים ששולחים מכתב, יש אנשים שמשגרים מייל, ויש אנשים שבאים בעצמם כדי לספר את אשר עמם. כזה הוא הרה"ח ר' ח. ב. ק. שליט"א מבני ברק אשר הגיע השבוע למשרדי המערכת ובפיו בשורה מרעננת.

הרה"ח הנ"ל עושה את דרכו מספר פעמים בשבוע מבני ברק לירושלים וחזור.

"חבל על כל רגע", הוא מספר. צריך לנצל את הזמן. לכן, אני מצלם כל יום כעשרה עותקים מהדף היומי של אותו יום, ובנסיעה אני מחלק את הדפים לנוסעים, ואנחנו פותחים בשיעור הדף היומי. לא תאמין, פשוט נפתחת ישיבה באוטובוס. אנשים מתערבים, לפעמים גם נהג האוטובוס... מתפתחים דינונים כה מרתקים, עד שלא פעם אנחנו מקווים שיהיה עומס תנועה והנסיעה לא תגמר כל כך מהר. **תראה**, הוא מדגיש. מלבד הזכות בלימוד התורה, בלימוד מיוחד זה כבר זכינו שמספר יהודים קיבלו

דף קיא/ב ושרפת באש את העיר ואת כל שללה

קיום מצוות על ידי "גרמא"

נידון הלכתי מרתק ביותר נובע ממצוות שריפת עיר הנידחת בה עוסקת סוגייתנו. כידוע, קיים הבדל תהומי בין מעשה בידיים לפעולה עקיפה המכונה "גרמא". ההבחנה הידועה בין "גרמא" למעשה, רוחת בחיובי ממון על נזקים. שכן, המזיק בידיים חייב, ואילו המזיק ב"גרמא" פטור מדיני אדם.

כיסוי הדם על ידי פתיחת מכסה: הפוסקים דנים, לגבי מצוות שעיקרן בתוצאתן, האם חובה לעשותן בידיים, או שמא גם על ידי גרמא ייצא אדם ידי חובת המצווה. כגון, במצוות כיסוי הדם של עוף שנשחט, האם חובה על האדם לעשות מעשה כיסוי בידייו, או שמא די לו בכך שיגרום שהמצווה תתקיים, כגון, על ידי פתיחת מכסה של ארגז, אשר כתוצאה מכך יישפך עפר מן הארגז וכסה את דם העוף.

הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל, ראש ישיבת טלז, הידוע בעולם הישיבות בשם 'ר' לייזר טלזר', עסק רבות בשאלה זו ואף חיבר קונטרס בנושא זה (נדפס בספר "שדי חמד" ח"ו בסוף "באר בשדי"), ובתוך דבריו הוא מוכיח מסוגייתנו, כי ניתן לקיים מצוות גם דרך גרמא.

להבנת הוכחתו, עלינו להזכר במחלוקת בין רבי יוחנן לריש לקיש, עליה למדנו במסכת בבא קמא (כב/א), לגבי הצתת אש. לדעת רבי יוחנן, אש שהוצתה על ידי אדם נחשבת כפעולה המתייחסת אליו. ואף כאשר האש מתפשטת והולכת, אין התפשטותה נחשבת כפעולה עקיפה בלבד של האדם, אלא **כמעשה ישיר שלו**. לעומת זאת, לדעת ריש לקיש, ההצתה בלבד נחשבת כמעשה הישיר של מדליק האש, ואילו המשך בעירת האש והתפשטותה אינה אלא **"גרמא"**.

והנה, בפרשת עיר הנידחת ציוותה התורה (דברים ג/יז) "ושרפת באש את העיר ואת כל שללה כליל". לדעת רבי יוחנן, די בניצוץ אחד בלבד כדי לקיים מצוות עשה זו של שריפת עיר הנידחת, שכן, כל הבעירה הגדולה הנוצרת מן הניצוץ הראשון, הרי היא פעולתו הישירה של מדליק האש.

לעילוי נשמת

נר ה'
נשמת
אדם

מרת עו"ד **טובה גיטא אדורם** ע"ה

בת הרב דב בער ז"ל והרבנית חיה שרה אליעזרוב ע"ה נלב"ע י"ג ניסן תש"פ **תנצב"ה**

הנוצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **יענטה יהודית לינצר** ע"ה

ב"ר חיים אשר אנשיל זאב ז"ל
נלב"ע י"ג בניסן תשנ"ה

תנצב"ה

הנוצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר **שמואל לינצר** ומשפ' שיחיו - פ"ת

צעילוי נשמת

מרת **זיסל (סרין) רובנר** ע"ה

בת הרה"ח ר' משה ז"ל
נלב"ע ח' בניסן תשנ"ט

תנצב"ה

הנוצחה ע"י בנה
הר"ר **דוד רובנר** ומשפ' שיחיו - פ"ת

צעילוי נשמת

מרת **חנה שנור** ע"ה

בת הר"ר חיים יעקב ז"ל
נלב"ע י"א בניסן תשכ"ח

תנצב"ה

הנוצחה ע"י בנה ידידנו
הר"ר **אבי שנור** הי"ו ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת האשה האצילית והיקרה, בת קדושים ועצומים

נר ה'
נשמת
אדם

מרת **אסתר אלטא פייגא ציפורה נס** ע"ה בת האדמו"ר רבי שלום ספרין צוק"ל מקארנא,

נכדת האדמו"ר רבי ישראל פרלוב (הינוקא) מקרלין סטולין, נלב"ע י"ב ניסן תשע"ט **תנצב"ה**

הנוצחה ע"י בנה ידידנו **שלמה נס** שיח' - גבעת שמואל

לדעתו, אם כן, מצית האש מקיים את המצווה בהידור - הוא שורף במו ידיו את העיר ואת כל רכושה. אולם, כאשר נבקש לקיים את המצווה לדעת ריש לקיש, נמצא כי הדבר בלתי אפשרי, משום שכדי לקיים את מצוות "ושרפת באש את העיר ואת כל שללה" יש להצית כל חפץ וחפץ בפני עצמו, ואף את כל חלקי החפץ יש להבעיר בידיים, אלמלא כן, לא תחשב שריפת העיר ורכושה כמעשה בידיים, כי אם כ"גרמא". כיצד אם כן ניתן לקיים לפי ריש לקיש את ציווי התורה? אין זאת, מסיק הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל, אלא, שקיום מצווה בדרך של גרמא, נחשב כקיום מושלם ומהודר של המצווה, וממילא, די באש אשר היא תוצאה ו"גרמא" של פעולת ההצתה הראשונה, כדי לקיים כדת וכדין את מצוות התורה "ושרפת באש".

אולם, הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל הוכיח ממספר סוגיות בש"ס, כי אין ניתן לקיים מצווה בדרך של "גרמא", ולפיקח, אדם הבא לקיים את ציווי התורה לכסות את הדם בעפר, עליו לעשות זאת בפועל ואין די בכיסוי הדם בדרך של גרמא. [עיי"ש הוכחתו מחולין טז/א, שם מבואר שיש לשחוט בידיים ממש - "מאורי אש" פ"ה ענף ב].

ומה בדבר הראייה הנפלאה מסוגייתנו?

ההבדל בין מצוות כיסוי הדם למצוות שריפת עיר הנידחת: מדברי הגרש"ז אויערבאך זצ"ל עולה, כי קיים חילוק מהותי בין מצוות כיסוי הדם לבין מצוות שריפת עיר הנידחת. שכן, כאשר התורה מצווה לכסות את הדם, יש לעשות את ציוויה בפועל ולא ב"גרמא". לעומת זאת, דרך השריפה היא להתפשט ולהתרחב, וכאשר ציוויה התורה "ושרפת באש את העיר ואת כל שללה", זו היתה כוונתה, להצתה בידיים ולהמשך השריפה על ידי "גרמא", שהרי כך היא צורת השריפה. ממילא, אין להקיש משריפת עיר הנידחת למצוות אחרות אשר ניתן לקיימן על ידי מעשה. [עיי"ש לגבי מצוות "ופתחת עליהם" שנאמרה באבני החושן. וע"ע שו"ת "הר צבי" או"ח סי' קמ"ג].

סנהדרין דף קיא/ב עיר הנדחת מכות ב/א כיצד העדים נעשים זוממים

הדרן למסכת סנהדרין

דפיה האחרונים של מסכת סנהדרין עוסקים בדיני עיר הנידחת, היינו, עיר אשר כל הדרים בה, או רובם הדיחו עצמם מדרך ה' לעבודת אלילים, ועליהם אמרה תורה (דברים יג/טז) "הכה תכה את ישבי העיר ההיא לפי חרב", ולדעת הרמב"ם (הל' עבודת כוכבים פ"ד הל' ו), אף הטף נהרגים.

כיצד ניתן להעיד על עיר הנידחת? שאלה מרתקת, שרבים עוסקים בה, קשורה לסוגיה הראשונה במסכת מכות אותה אנו מתחילים ללמוד כעת. עיקרה של השאלה היא, כי לכאורה, לעולם לא תהיה אפשרות למצוא עדים, אשר יעידו על בני עיר מסויימת כי היא עיר הנידחת! זאת, מחמת שני כללי יסוד בדיני עדות, אשר יפורטו להלן, והמונעים, לכאורה, כל אפשרות לעדות מסוג זה. עדים זוממים, הם עדים אשר העידו דבר מה על פלוני, או על מעשה מסויים שנעשה על ידו, ולאחר מכן באו שני בני אדם והעידו כנגד העדים הראשונים "עמנו הייתם באותה שעה", ואם כן אינם אלא טופלים שקר על פלוני. עדים זוממים שנתפסו בקלקלתם נענשים בעונש זהה לזה שהיה אמור להעניש בו אותו פלוני שהם העידו עליו. ומכאן, לשני הכללים.

א. כלל יסוד בהלכות עדות קובע, כי אין לקבל "עדות שאי אתה יכול להזימה". כלומר, אין לקבל עדות מפי אלו, אשר מסיבות כל שהן, לא ניתן יהיה להזימם ולהענישם אם יתברר כי עדים זוממים המה. **ב. כלל יסוד בהלכות עדים זוממים קובע,** כי אין להשית עונש על בנו של העד הזומם בעקבות עדותו של אביו.

מצירופם של שני כללים אלו נראה, לכאורה, כי לא ניתן להעיד על עיר מסויימת כי עיר הנידחת היא. שכן, מאחר שגם בניהם של אנשי עיר הנידחת נהרגים עם אבותיהם, הרי שזו "עדות שאי אתה יכול להזימה", משום שאם יתברר שהעדים הם זוממים, לא ניתן יהיה להעניש אותם בעונש זהה לזה שהם ביקשו להטיל על אנשי עיר הנידחת, שהרי את בניהם של העדים הזוממים אין מענישים, ואילו העדים הזוממים ביקשו להטיל מיתה הן על האבות והן על הבנים!

בשאלה עצומה זו מתחבטים אחרונים רבים, בהם "חתם סופר" (שו"ת חו"מ סי' כ"ד), גליוני הש"ס (מכות ב/א) ועוד. הגאון רבי יעקב קנייבסקי זצ"ל, תירץ קושיה זו באופן למדני, אשר מבהיר נושא זה ומפשטו ("קהילות יעקב" מכות סי' ב).

נניח לרגע לקושיה שאנו עוסקים בה ונעבור למקרה חדש. שני בני אדם העידו, כי ראובן ושמעון עבדו עבודה זרה, ולאחר מכן הוזמו עדים אלו. במהלך הדיון התברר, כי ראובן הוא אביו של שמעון. האם בעקבות כך לא ניתן להעניש את העדים הזוממים בטענה, כי עדים אלו ביקשו להמית אב ובנו, ואילו את בנו של העד הזומם אין הורגים? ברור שאין לקשריהם המשפחתיים של ראובן ושמעון כל זיקה לעדות שטפלו עליהם העדים הזוממים, משום שהם העידו על כל אחד מהם בנפרד כי הוא חייב מיתה.

מעתה, מבאר הסטייפלער זצ"ל, גם עדות על אנשי עיר הנידחת, אינה עדות כוללנית על האבות, אשר בעטיה גם הבנים נגררים למיתה. אלא, המעיד על עיר הנידחת הרי הוא כמעיד, כי פלוני עבד עבודה זרה ובגין כך יש להמיתו, ובנפרד מעדות זו הוא גם מעיד כי פלוני הוא בנו של עובד

על עצמם להניח תפילין, או לשמור שבת, לאחר שנחשפו לאורה של תורה. **אני חושב,** הוא מסיים, שראוי לאמץ את הרעיון, וללמוד דף היומי בשעת הנסיעות. **צודק.**

המכתב הבא נוגע ללב. הוא כולל נקודות אור מחיי של יהודי, שרצה ללמוד תורה כל הזמן. פשוט כך.

לכבוד מאורות הדף היומי.

שלום רב, וברוכים תהיו בשל מפעלכם.

ברצוני לספר לכם על אבי ז"ל, הר"ר פנחס בראון, ועל שאיפתו ללמוד גמרא.

בגיל שמונה עשרה הוא נסע ללמוד בישיבת בעלז, שם למד כשנתיים וחזר לביתו. לשאלת אביו מדוע חזר כה מהר למרות ששלח לו כספים רבנים, שנעליו נקרעו. אביו שאלו בתדהמה: "בשביל זה חזרת? הייתי שולח לך בדואר נעליים...".

הוא חזר לישיבת בעלז ולמד שם עד גיל עשרים ואחד, עד פרוץ מלחמת העולם השנייה.

מפאת המלחמה, אבי נאלץ לחזור לביתו לצ'כוסלובקיה, ולעזוב את בעלז בלי דרכון. הוא סיפר זאת לרבי מבעלז, שהניח ידו על ראשו וברכו שלא יאונה לו כל רע בדרכו לביתו, וכך אירע.

לאחר עלותו ארצה הוא השתקע בפתח תקווה עם משפחתו. לאחר שעות עבודתו נהג לשבת במרפסת, ולמד גמרא כפי שהיה רגיל, בקול רם ובנעימה עריבה. יום אחד שמעתינו לומד עוד בהיותי ברחוב. אמרתי לו ששומעים אותו ברחוב. ענה לי - אז מה? כך צריך ללמוד. כל חייו שאף ללמוד עוד דף גמרא ועוד דף, וכך עשה בכל רגע פנוי.

אני רוצה לספר לכם על חלומי הגדול ביותר. אבא שלי חלם להיות... בעל קיוסק!!! לא פחות ולא יותר. הוא ביקש להיות בעל קיוסק לא פעיל במיוחד, כדי ללמוד גמרא בזמן שיתפנה לו בין לקוח ללקוח!!!

לימים, הוא לקה בליבו, והוא סידר לעצמו עבודה בביתן שמירה של מפעל מסויים. בין משאית

עולים על רכבת הלימוד

גיליון ליהודים

מצטרפים לאלפי הלומדים קטני גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוזים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד * 3029 נעשיו * **חודש ראשון התנסות חינם**

למשאת, אבא המשיך ללמוד את הגמרא שהוא כל כך אהב.

בצאתו לפנסיה, לא עזב אבי ז"ל את הגמרא והיא לא עזבה אותו. היו לו שיעורים מסודרים בבית הכנסת של ה"י"קים" - "מקור חיים" שברחוב פרנקפורטר בפתח תקווה. הוא למד שם אצל הרב יוזק ואחרים. וברח' מגוריו ליד ביתו, שמעתי ממשיך "לנגן" את הגמרא.

כך הוא ניצל את ימיו, עד פטירתו, ותמיד אמר שהוא חש מזל גדול על כך שיש לו את הגמרא, והיא המעניקה טעם מתוק לחייו.

זהו הסיפור. אם נראה לכם לכתוב "במאורות הדף היומי", הריהו לרשותכם.

בתודה ובברכה,
בר-און דוד
אלקנה

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. ספק: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף קי/א ג' מטמוניות הטמין יוסף במצרים

עשיר כקרח

מטבע לשון רווחת לתאר את עשירותו של אדם היא: "פלוגי עשיר כקורח".

וכי מעולם לא היה עשיר כקורח עד שהוא מוזכר כסמל לעשירות?

"**היו גם היו עשירים**, ואף גדולים מקורח", דרש יהודי חריף, "אך היכן הוא רכושם? אבד במהלך השנים. ואילו רכושו של קורח קיים עד היום הזה, שהרי קורח ירד שאולה עם כל רכושו..." ("על התורה" ח"ד עמ' תי"ד).

דף קיב/ב זבח רשעים תועבה

רשע פטור מלצום

לפני אחת מתעניות הציבור, בא אחד מן המשכילים אל בעל ה"בית הלוי" צ"ל, ושאלו בהיתממות:

-החייב אני לצום?

לא, ענהו בעל ה"בית הלוי".

-מדוע? תמה המשכיל.

-מטרת הצום היא שמיעוט חלבו ודמו של המתענה יחשב כהקרבת קרבן על גבי המזבח. אבל אתה, שאכלת נבילות וטריפות שקצים ורמשים, חלילה מהקרבת חלב ודם כאלו...

דף קיג/א אפילו מזוזה אחת

מזוזה בבית, זיכוי הרבים!

בכל יום אנו קוראים את הפסוקים (דברים יא/כ-כא) "וְכָתַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בְּיַתְיָ וּבְשַׁעְרֵי. לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם".

הפסוק הראשון כתוב בלשון יחיד - "וְכָתַבְתֶּם", ואילו הפסוק הבא הוא בלשון רבים - "יְמֵיכֶם". מדוע?

מבאר בעל ה"משך חכמה" (שם), כי בסוגייתנו מבואר, כי "כל עיר שיש בה אפילו מזוזה אחת, אינה נעשית עיר הנדחת".

לפיכך, אמרה תורה, גם כאשר יהודי אחד כותב מזוזה, אזי, ירבו ימיהם של הרבים...

עבודה זרה וגם דינו למיתה. כלומר, חיוב המיתה של הבן אינו נכלל בעונש שמוטל על האב, אלא גם בנו של עובד האלילים **חייב מיתה בפני עצמו**.

ברור, איפוא, כי שוב אין כל עילה להמית גם את בניהם של העדים הזוממים, שהרי גם הם לא ביקשו להמית את האב ואת בנו יחדיו, אלא הם העידו על כל אחד מהם בנפרד. [עיי"ש שביאר בארוכה, כי רק עדות על בן גרושה ובן חלוצה נחשבת כעדות על הבנים, משום שבכוחה לפסול את כל הזדורות הבאים, גם את אלו שעדיין לא נולדו! ועיי"ש מה שהקשה על דבריו מדברי הרמב"ן והריטב"א. ועיי" בהגהות על ה"מנחת חינוך" מצווה תס"ד אות ל"ב].

דף ג/ב הפותח בית הצואר בשבת חייב

פתיחת פקק של בקבוק חדש בשבת קודש

בעשרות השנים האחרונות, דנים פוסקי ההלכה אם מותר או אסור לפתוח בקבוק חדש בשבת, וסוגייתנו משמשת כציר מרכזי לנידון הלכתי סבוך זה.

מלאכת "מכה בפטיש": אחת מל"ט אבות מלאכה האסורים בשבת קודש על פי ציווי התורה, היא מלאכת "מכה בפטיש" (שבת עה/ב). היינו, אין לסיים בשבת את יצירתו של חפץ כל שהוא, יהא קטן ככל שיהא.

האם פקק סגור נחשב "כלי"? בבואנו לדון בדבר פתיחת בקבוק חדש בשבת, יש, איפוא, להגדיר את מעמדו ההלכתי של הפקק טרם פתיחתו ושחרור מסגרת הבטחון המחוברת אליו. היינו, יש לקבוע אם הוא נחשב ככלי ראוי לשימוש, ואזי מותר להסירו מן הבקבוק החדש בשבת, או שמא אין הוא אלא חפץ שאינו ראוי לשימוש, ולפיכך, גם אינו נחשב ככלי, וממילא המסיר את הפקק מן הבקבוק מכשיר אותו על ידי כך לשימוש, ובזאת הביא את הפקק לידי גמר מלאכתו, ועבר על איסור של "מכה בפטיש".

מהו ייעודו של הפקק? כדי לקבוע זאת, עלינו לברר מהו ייעודו של כל פקק, או אז נדע, אם פקק סגור ממלא את ייעודו. ובכן, בשאלה רגישה זו נחלקו הדעות. יש הסוברים, כי תפקידו של הפקק הוא לכסות את פי הבקבוק. ממילא, עוד טרם הסרת המסגרת סביבו הוא נחשב ככלי, ואין כל מניעה להסיר את הפקק מן הבקבוק בשבת, משום שהעושה כן לא יצר מאומה, הפקק היה כלי גם קודם לכן (הגרי"י פישר זצ"ל "אבן ישראל" ח"ב סוף הל' שחיטה פי' י"ד, הגרא"י ולדנברג זצ"ל "ציץ אליעזר" חלק י"ד סי' מ"ה). לעומת זאת, לדעת פוסקים אחרים ייעודו העיקרי של הפקק הוא לשמש **לסגירת** בקבוקי שתיה **ולפתיחתם** ביעילות ולא רק ככיסוי לבקבוק בלבד. לדבריהם, כל עוד הפקק נעול במסגרת הבטחון, אין הוא נחשב ככלי, והמסירו מן הבקבוק יצר כלי בשבת, וממילא הדבר אסור (הגרש"ז אויערבאך זצ"ל שו"ת "מנחת שלמה" ח"א סי' צ"א אות י"ב, ח"ב סי' י"א, ו"שולחן שלמה" ח"ב סי' ש"ד ס"ק ט' ופוסקים נוספים).

אלא, שהדברים אינם פשוטים כלל ועיקר, ובשורות הבאות נגלה, כי לאור דברי ראשונים אחדים בפירוש סוגייתנו, יש הבדל מהותי בין פקק מתכת לפקק פלסטיק.

סוגייתנו מביאה שני מעשים זהים, לכאורה, שדינם שונה, תוך שהיא מבארת את ההבדל ביניהם. הלכה אחת קובעת, כי "הפותח בית הצואר בשבת חייב". היינו, אדם שנטל לידיו בגד שעדיין לא יצרו בו פתח להכנסת הראש, וייצר את הפתח בשבת - חייב (רש"י ד"ה "זה", ועיי' ריטב"א שהוא משום "מכה בפטיש" ועיי' ב"ביאור הלכה" סי' ש"מ). הלכה נוספת קובעת, שרשאי אדם לפתוח מגופה - מכסה - של חבית בשבת, אף שהמכסה מחובר לחבית בטיט. ההבדל בין שתי הלכות אלו מנוסח בגמרא בקצרה - "זה חיבור וזה אינו חיבור". כלומר, הבגד מעולם לא היה פתוח, ויוצר הפתח מסיים בעשייה זו את יצירת הכלי, ולפיכך הדבר אסור. לעומת זאת, ייצורו של מכסה החבית הושלם זה מכבר, אלא שהוא הודבק על פי החבית כדי לשמור את היין. מעתה, המסיר את המכסה לא יצר מאומה, משום שהמכסה נוצר כבר לפני כן (רש"י שם).

ההבדל בין פקק פלסטיק לפקק מתכת: כאשר נחקור מעט אודות תהליכי הייצור של פקק הפלסטיק ופקק המתכת נגלה, כי תהליך ייצורו של פקק המתכת מתהווה על הבקבוק עצמו, בעזרת מכונה הדוחסת טבלת מתכת על הבקבוק. לעומת זאת, ייצורו של פקק הפלסטיק מושלם טרם הצמדתו לבקבוק, ורק לאחר מילוי הבקבוקים במשקה סוגרים אותו בפקק הפלסטיק ויוצרים את מסגרת הבטחון.

מעתה, פתיחת פקק פלסטיק אינה יוצרת מאומה. הפקק יכול היה לשמש לייעודו - סגירת בקבוק ופתיחתו - מייד לאחר ייצורו, עוד בטרם השתמשו בו במפעל לייצור הבקבוקים. לעומת זאת, הסרת פקק המתכת יוצרת כלי חדש, משום שמעולם לא היה פקק זה במצב, שניתן היה להשתמש בו לפתיחת בקבוקים ולסגירתם.

[טרם נמשיך לשלב הבא, נסכם בקצרה את השלבים הקודמים. א. יש הסוברים, כי ייעודו של הפקק הוא לחתום את הבקבוק. לדעתם, אין איסור להסיר בשבת את הפקק מן הבקבוק, משום שבכך לא נוצר כלי חדש, כי הפקק היה כלי כבר מעת ששימש כחותם. ב. יש הסוברים, כי פקק שלא ניתן להשתמש בו בחופשיות אינו כלי, זאת, בתנאי,

לעילוי נשמת

הר"ר **נתנאל שמואל לוי** ז"ל בן יבדלחט"א הר"ר שלמה הל"ו

נלב"ע י"ב ניסן תשפ"א **תנצב"ה**

הנוצח ע"י הר"ר שלמה לוי ומשפחתו שיהיו - ת"א

נר ה' נשמת אדם

שמעולם לא ניתן היה להשתמש בו כפקק, לפיכך, בשבת אסור להסיר פקק מתכת מן הבקבוק, אך מותר לעשת כן אם הפקק עשוי פלסטיק, כי הוא כבר הושלם טרם שהפך לחותם].

ברם, בכך לא תם דיון מעניין זה. יש מן הראשונים (ר"ת, מובא ברמב"ן ובריטב"א בסוגייתנו, והרמב"ם בפירושו לתלמוד כתב יד למסכת שבת, הובא במעשה וקוח בפתח ספרו מתוך פירוש למסכת שבת להרב פרחיה ב"ר ניסים בשם רבי אברהם בנו של הרמב"ם), המבארים את ההבדל בין בגד למגופה של חבית באופן שונה לחלוטין, ובעקבות כך גם הנפכות על פיהן המסקנות אליהן הגענו לעיל.

לדעתם, הבגד עליו מדובר בגמרתנו, הוא בגד שכבר נוצר בו הפתח להכנסת הראש, אלא שתפרוהו לפני כיבוסו. כעת, הצורך להסביר את ההבדל בין פתיחת בית צוואר זה, לפתיחת מגופה של חבית הוא חיוני ביותר. לדעתם, ההבדל ביניהם נובע **מסוג החיבור** בו השתמשו כדי לסתום את הפתח של הבגד ואת מכסה החבית. את הפתח של הבגד תפרו בבד. הבגד עשוי בד, וכמו כן התפירה היא בבד, הרי לך בד חדש, שכאילו מעולם לא נקרעו! אולם, החבית עשויה חרס, או עץ, ואילו החיבור בינה לבין המכסה נעשה על ידי טיט. חיבור מסוג זה אינו מטשטש את ייחודיותו של המכסה, ולפיכך, מותר להסירו בשבת.

התבוננות קלה תעלה, כי לפי שיטה זו אסור להסיר כל פקק בשבת, אף פקק העשוי פלסטיק, משום שמסגרת הבטחון של פקק הפלסטיק עשויה אף היא פלסטיק, והרי הוא כבגד שפתחו נתפר! ("נחל זרד" קונטרס פקקים ועיי' "מנחת שלמה" שדחה ראהו זו).

איסור "מחתך": לא נגענו במאמר זה כי אם בקצהו של נידון הלכתי מרתק זה. כדי לסבר את האוזן עד כמה יש לברר נושא זה לאשורו לפני ההכרעה נציין, כי לדעת הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל, בשבת, אין להסיר כל פקק חדש מן הבקבוק משום איסור שונה לחלוטין - "מחתך" (עיי' שבת ע"ד/ב רש"י ד"ה "המורטור"). בדעה זו נוקטים גם פוסקים נוספים.

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
 מרן שר התורה מרן ראש הישיבה הגר"ח קניבסקו זצוק"ל הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינוך התקשר עכשיו: 3764*

לעילוי נשמת
 הרב ר' **שמואל אליעזרי** זצ"ל
 ב"ר אליעזר ז"ל נלב"ע ג' באדר תשנ"א
 והרבנית מרת **בתי'ה אליעזרי** ע"ה
 ב"ר ישראל זאב הלוי איש הורוויץ זצ"ל
 נלב"ע ז' בניסן תשמ"ח **תנצב"ה**
 הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 הר"ר **שרגא פייבל** ז"ל
 ב"ר יצחק אייזיק ז"ל נלב"ע ח' בניסן תשס"ד
תנצב"ה
 הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת
 מרת **חווה לאה פריימן** ע"ה
 ב"ר דב ז"ל
 נלב"ע ח' בניסן תשס"ז
תנצב"ה
 הונצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 הר"ר **יצחק ישראל קנופף** ז"ל בהרה"ח ר' יונה צבי הלוי ז"ל
 נלב"ע י"א בניסן תש"ס **תנצב"ה**
 הונצח ע"י המשפחה שיחיו

מאירים את מסכת מכות שבועות

לראשונה: מאיר מעקד מפוסק עק חשק ללימוד

- נוסח הנמרא והגפרים מוגה ומתוקן כמיטב המסורת של טהדות הש"ס של 'עון והרד' • הנמרא, הרשי והתוספות מעוקרים ומפוסקים בחיוק ובשלימות • רקע מיוחד להקלת הקריאה ולמעט כאבי עיניים
- בתוספת משניות בגליון הדף להשלמת לימוד הש"ס • כסף הכרך עסק ביאר למשניות - 'מארות המשנה' • להשלמת הלימוד ב'הלכה למעשה' צורף החיבור הנפלא 'מארות ההלכה' הדגשות בתחילת ענין בתוספות

הנמרא המושלמת המחבבת את הש"ס על לומדיה

מוקד ישיר לגמרות "דף היומי": 02-804-3333